

Verwachtingen van het nut van huisartsenzorg bij alledaagse klachten afgenomen

Mieke Cardol

Ging men in 1987 bij een griep of verkoudheid naar de huisarts, tegenwoordig verwachten minder mensen baat van huisartsenzorg als het gaat om dergelijke niet-ernstige alledaagse klachten. Deze bevinding is gebaseerd op een interview dat zowel in 1987 als in 2001 werd gehouden onder ongeveer 10.000 personen ingeschreven in huisartsenpraktijken verspreid over Nederland.

Toen en nu: verwachtingen verschillen per gezondheidsklacht

De verwachtingen van het nut van het consulteren van de huisarts bij niet-ernstige klachten zijn de afgelopen 15 jaar afgenomen. Zo verwachtte 62% van de geïnterviewden in 1987 meer van behandeling van maagklachten door de huisarts dan van zelfzorg; in 2001 is dit nog maar 45%. Bij griep verwachtte in 1987 en 2001 respectievelijk 30% en 14% van de geïnterviewden een sneller herstel met hulp van de huisarts (tabel 1). Bij een 'nervus en opgejaagd gevoel' verwachten echter meer mensen baat van medicatie van de huisarts dan 15 jaar geleden. Alleen de verwachtingen van huisartsenzorg bij nek- en schouderpijn zijn niet veranderd.

Tabel 1 Percentage respondenten dat baat verwacht van het consulteren van de huisarts bij specifieke klachten* (2001: n=9599; 1987: n=10.500)

	1987	2001
Behandeling bij last van maag	62,4	44,8
Diagnostiek en behandeling bij pijn in nek of schouder	39,5	37,9
Kalmerende middelen van huisarts bij nerveus gevoel	31,3	34,9
Sneller van diarree af met middel van huisarts	44,4	31,7
Diagnostiek bij keelpijn	39,0	23,6
Diagnostiek bij hoofdpijn	26,5	16,6
Door behandeling sneller van moe gevoel in arm af	28,3	14,7
Griep sneller over met hulp van huisarts	30,4	13,6
Versterkende middelen van huisarts bij hongerigheid en moeheid	27,3	11,5
Werkzame middelen van huisarts voor een verkoudheid	20,1	11,5
Sneller van hoofdpijn af met behandeling huisarts	23,9	10,6
Diagnostiek bij misselijkheid	23,3	10,1

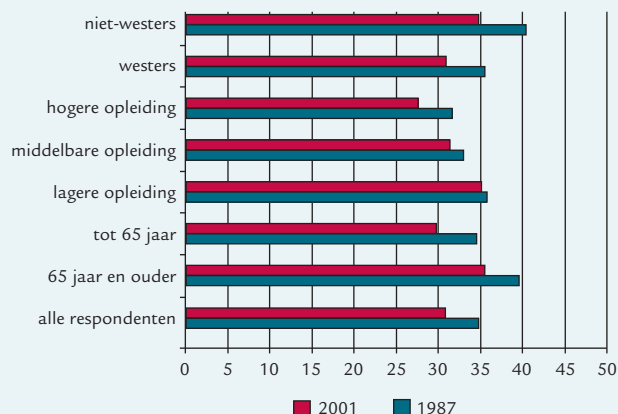
* Gegevens verzameld met behulp van Nijmeegse Verwachtingen Lijst.

De ene patiënt is de andere niet

Mannen, ouderen, ongehuwden, ziekenfondsverzekerden, lager opgeleiden, personen met een niet-westerse culturele achtergrond en degenen die de eigen gezondheid als matig of slecht beoordelen, verwachten vaker baat van huisartsenzorg bij alledaagse klachten. Lager opgeleiden hebben bijvoorbeeld hogere verwachtingen van medicatie van de huisarts bij diarree dan hoger opgeleiden. Niet-westerlingen verwachten vooral meer van huisartsenzorg bij keelpijn, hoofdpijn en misselijkheid dan westerlingen.

Figuur 1 laat zien dat in verschillende groepen en lagen van de bevolking de verwachtingen in 2001 zijn afgenomen ten opzichte van 1987. De afname in verwachtingen is het kleinst onder personen met een lager opleidingsniveau.

Figuur 1 Gemiddelde scores voor verwachtingen in 1987 en 2001 voor alle respondenten, naar leeftijd, opleiding en culturele achtergrond*

* Gegevens verzameld met behulp van de Nijmeegse Verwachtingen Lijst. Scores zijn gehercodeerd: een hogere score duidt op meer verwachtingen.

Zelfzorg

Waarom verwachten patiënten minder van de huisarts dan 15 jaar geleden? Hebben zij een meer realistische kijk gekregen op wat de huisarts kan bieden? Mogelijk, want huisartsen voeren al enige tijd een actief voorlichtingsbeleid over zelfzorg bij alledaagse klachten. Waarschijnlijk spelen ook de toegankelijkheid van informatie via internet en veranderingen in het verstrekkingspakket een rol: een deel van de zelfzorgmiddelen wordt sinds september 1999 niet meer vergoed. Een aantal effectieve koorts- en pijnwederende middelen en maagzuurremmers zijn nu zonder recept verkrijgbaar. Dit alles draagt bij aan zelfzorg in plaats van huisartsenzorg bij alledaagse klachten.

Opvallend, ten slotte, is de geringe afname in verwachtingen onder lager opgeleiden: is de voorlichting aan hen voorbijgegaan?

De hier beschreven analyses zijn uitgevoerd met LINH-gegevens in het kader van de Tweede Nationale Studie naar ziekten en verrichtingen in de huisartsenpraktijk (www.nivel.nl/ns2). De gegevens uit 1987 zijn verzameld ten tijde van de Eerste Nationale Studie. LINH is een project van NIVEL, WOK, LHV en NHG. Voor meer informatie over LINH en de hier beschreven gegevens kunt u terecht op de website (www.linh.nl). Reacties naar info@linh.nl.